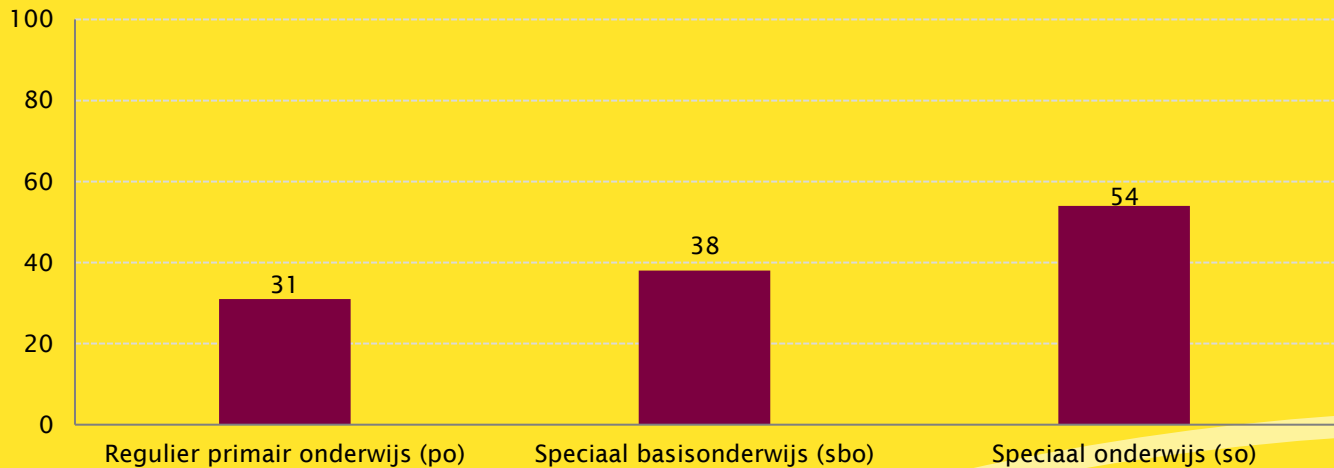

Figuur 1. Aanbod schoolzwemmen in het primair onderwijs* in Nederland volgens schoolleiders (in procenten)

* Gegevens afkomstig uit verschillende bronnen: 1-meting bewegingsonderwijs, 2017, 1-meting bewegingsonderwijs speciaal onderwijs en praktijkonderwijs, 2019. Po (n=788), so (n=119) en sbo (n=115).

Zwemmen tijdens lestijd op school is geen verplichting, maar door sommige scholen wordt er wel een vorm van schoolzwemmen aangeboden. Het doel van schoolzwemmen verschilt. Soms wordt schoolzwemmen aangeboden om ervoor te zorgen dat kinderen die nog geen zwemdiploma hebben, dit diploma wel behalen. Op andere scholen heeft het schoolzwemmen meer de vorm van een natte gymnastiekles; daarin wordt niet opgeleid tot een diploma, maar is de les gericht op het verkrijgen van nieuwe vaardigheden in het water.

Schoolzwemmen is voor kinderen met een beperking in het speciaal (basis)onderwijs een manier om langs een andere leerroute dan de particuliere zwemles zwemvaardigheden aan te leren. In de praktijk blijkt namelijk dat het particuliere zwemlesaanbod het regelmatig lastig vindt om goed aan te sluiten op de behoeftes en mogelijkheden voor deze groep.

In 2019 zijn scholen van het speciaal (basis)onderwijs in de 1-meting bewegingsonderwijs gevraagd naar hun aanbod van schoolzwemprogramma's. In dit factsheet zijn de uitkomsten van dat onderzoek opgenomen.

Aanbod aan schoolzwemmen

Het aanbod aan schoolzwemmen in het speciaal basisonderwijs en speciaal onderwijs ligt hoger dan in het primair onderwijs (figuur 1). Speciaal onderwijs (so)

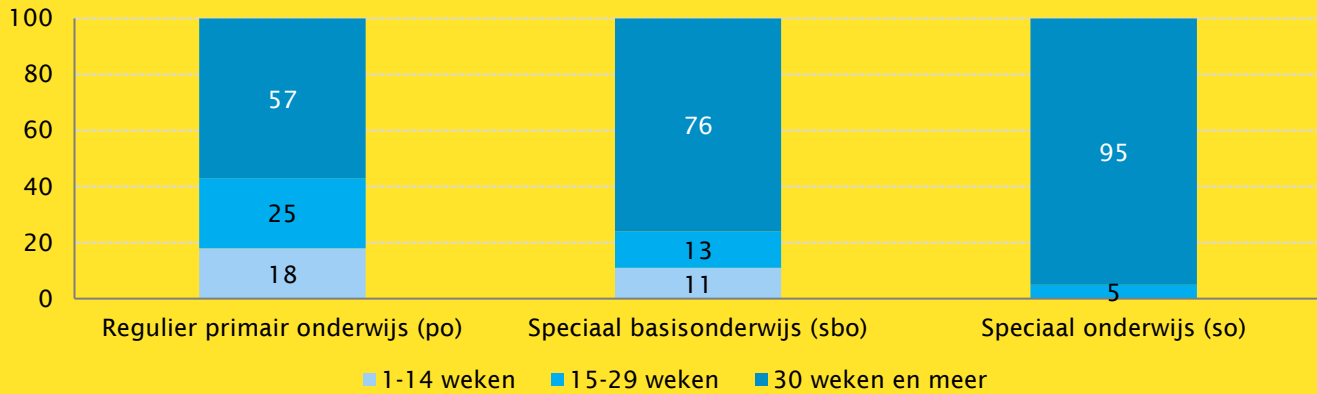
bestaat uit scholen voor leerlingen met een lichamelijke, zintuigelijke of verstandelijke beperking of ernstige gedragsproblemen. Speciaal basisonderwijs (sbo) zijn scholen voor kinderen met leer-, gedrag-, of opvoedproblemen.

In het so geeft ruim de helft van de ondervraagde schoolleiders aan schoolzwemmen aan te bieden. Hier zijn verschillen te zien tussen de type scholen. Ongeveer 40 procent van de scholen voor kinderen met een zintuigelijke beperking (cluster 1 en 2) en ernstige gedragsproblemen (cluster 4) biedt schoolzwemmen aan. Bij scholen voor kinderen met een lichamelijke en verstandelijke beperking (cluster 3) is het aandeel met aanbod een stuk groter, namelijk drie kwart.

Schoolzwemmen versus bewegingsonderwijs

Op drie kwart van de scholen in het s(b)o die schoolzwemmen aanbieden is het schoolzwemmen een aanvulling op het bewegingsonderwijs. Het aanbieden van schoolzwemmen leidt er op deze scholen dus niet toe dat er minder bewegingsonderwijs wordt gegeven. Ook hier is een verschil te zien tussen de clusters van het so. Bij scholen voor kinderen met een zintuigelijke beperking komt bij ongeveer de helft van de scholen een gymles te vervallen door het schoolzwemmen. Bij scholen voor kinderen met een lichamelijke beperking of ernstige

Figuur 2. Aantal weken per jaar dat schoolzwemmen wordt aangeboden* volgens schoolleiders (in procenten)

* Gegevens afkomstig uit verschillende bronnen: 1-meting bewegingsonderwijs, 2017, 1-meting bewegingsonderwijs speciaal onderwijs en praktijkonderwijs, 2019. Po (n=788), so (n=119) en sbo (n=115).

gedragsproblemen vervalt bij ongeveer 20 procent van de scholen een gymles.

Hoe vaak wordt schoolzwemmen aangeboden?

Niet alle scholen kiezen ervoor om het hele jaar door schoolzwemmen aan te bieden. De s(b)o-scholen verschillen hierin van het reguliere primair onderwijs (figuur 2). In het regulier po biedt ruim de helft van de scholen 30 weken of meer schoolzwemmen aan. Op het sbo biedt ruim drie kwart van de scholen 30 weken of meer schoolzwemmen aan en op het so is dit zelfs 95 procent. In het so worden geen korte schoolzwemprogramma's aangeboden.

Lestijd schoolzwemmen

Vervoer en omkleden voor gym- en zwemlessen kosten tijd. Bij het schoolzwemmen kost dit meer tijd dan bij de gymlessen. Gemiddeld schatten s(b)o-scholen dat ze voor 90 minuten effectieve gymtijd ongeveer 100 minuten hebben ingeroosterd. 90 procent van de lestijd wordt daarbij dus ook effectief gebruikt. Voor 40 minuten effectieve zwemles staat gemiddeld 80 minuten ingeroosterd. Hier wordt dus 50 procent van de lestijd ook echt gebruikt om te zwemmen.

Schoolzwemmen op het vso

Niet alleen scholen in het s(b)o, maar ook sommige scholen voortgezet speciaal onderwijs (vso) bieden een vorm van schoolzwemmen aan. 28 procent van de scholen die so en vso combineren biedt schoolzwemmen ook voor het vso aan. 16 procent van de scholen die alleen aan vso

lesgeven, biedt schoolzwemmen aan. De schoolzwemprogramma's die worden aangeboden voor het vso zijn qua aantal weken per jaar en tijdsduur vergelijkbaar met het aanbod in het s(b)o.

Conclusie

In het s(b)o wordt procentueel gezien door meer scholen schoolzwemmen aangeboden dan op het reguliere po. Het aanbod aan schoolzwemmen vormt meestal een aanvulling op het bewegingsonderwijs dat al wordt gegeven. Als schoolzwemmen wordt aangeboden, is dit veelal het hele jaar door. Voor scholen heeft het aanbieden van schoolzwemmen veel impact op het rooster omdat dubbel zoveel tijd moet worden ingeroosterd dan de effectieve lestijd in verband met vervoer en omkleden.

Verantwoording en referenties

De benodigde gegevens voor dit onderzoek zijn verzameld door middel van een online vragenlijst onder schoolleiders van schoollocaties in het speciaal basisonderwijs, speciaal onderwijs en voortgezet speciaal onderwijs uit een panel van DUO onderwijsonderzoek. De andere uitkomsten uit dit onderzoek zijn opgenomen in de rapportage: Bewegingsonderwijs en sport in het speciaal onderwijs.

Deze publicatie maakt onderdeel uit van het project NL Zwemveilig (www.nlzweveilig.nl). NL Zwemveilig richt zich op het verzamelen van bestaande en nieuwe kennis over leren zwemmen om de zwemveiligheid van de Nederlandse bevolking op een zo hoog mogelijk niveau te krijgen. NL Zwemveilig wordt namens de zwembranche gecoördineerd door Nationaal Raad Zwemveiligheid en